

DZIAŁALNOŚĆ MUZEUM WOJSKA, WOJSKOWOŚCI I ZIEMI ORZYSKIEJ W ORZYSZU

10 listopada 2016 r. minął rok działalności Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu. Ten pierwszy pełny rok działalności Muzeum pozwolił na rozwój naszej instytucji na terenie miasta i Gminy Orzysz. Zajmowaliśmy się przede wszystkim prowadzeniem działalności naukowo-badawczej, naukowo-oświatowej, wystawienniczej, zbieraniem eksponatów podczas akcji „Podaruj muzeum eksponat”, która przy wsparciu mieszkańców okazała się dużym sukcesem.

W ciągu 2016 roku Muzeum prezentowało następujące wystawy:

1. **Z dziejów Orzysza** autorstwa dr Jerzego Marka Łapo ;
2. **"Stan wojenny na Warmii i Mazurach "** wystawa przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej w Olsztynie (11 grudnia 2015r.- 31 stycznia 2016r.);
2. **Obchody Milenium Chrztu Polski (1966)-kraj i region-** 14-25 maja 2016r. Ekspozycja Oddziału IPN w Białymstoku;
3. **Fenomen Solidarności. Migawki z dziejów Polski 1980-1981-** 20 czerwca- 10 lipca 2016r. Wystawa została przygotowana przez Biuro Edukacji Publicznej IPN w polskiej i angielskiej wersji językowej w 30. rocznicę narodzin „Solidarności”;
5. **Dni Powstania – Warszawa 1944-** od 01 do 31 sierpnia b.r. – wystawa przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie we współpracy z OBEP IPN w Gdańsku oraz Muzeum Powstania Warszawskiego;
6. **Polska Walcząca-** W ramach obchodów 77. rocznicy wybuchu wojny zaprezentowano wystawę IPN p.t. „Polska walcząca”, która przypominała o Polskim Państwie Podziemnym, zjawisku wyjątkowym w okupowanej w latach II wojny światowej Europie;
7. **Epopeja Legionowa-** W dniach od 11 listopada do 25 listopada 2016 r. można było zwiedzić wystawę przygotowaną przez Muzeum Niepodległości w Warszawie.

Koniec roku, to projekty przygotowane przez naszych lokalnych pasjonatów techniki, historii. 2 grudnia 2016r. w Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu została otwarta wystawa czasowa pt. **"Orzysz... stacja kolei żelaznej pomiędzy Olsztynem a Elkiem"**, której twórcą był mieszkaniec Orzysza Jarosław Gardocki. W trakcie spotkania autor wprowadził zebranych w świat kolei i kolejnictwa przedstawiając rys historyczny, zagadnienia dotyczące techniki oraz ciekawostki i anegdoty związane z tematem wystawy. Od 15 grudnia 2016r. do 28 lutego 2017r. prezentowana jest wystawa **Manufaktura Arys** przygotowana we współpracy ze Stowarzyszeniem Gruss aus Arys. Goszcząc wspomniane projekty chcieliśmy pokazać potencjał naszych lokalnych miłośników przeszłości, techniki i otaczającego nas świata, a jednocześnie dać sygnał, że jesteśmy otwarci na współpracę z nimi.

Muzeum to nie tylko ekspozycja. To także działania naukowo badawcze, wydawnicze czy edukacyjne, a nawet kulturalne. 5 marca w Hali Widowiskowo-Sportowej w Orzyszu odbyła się I Orzyska Giełda Hobbystów. Można było kupić, sprzedać, zamienić lub obejrzyć ciekawe pamiątki historyczne, przedmioty rękodzielnicze oraz poznać ludzi o podobnych zainteresowaniach. Swoje zbiory zaprezentowało ośmiu hobbystów z Orzysza i Pisza. 18 października 2016r. Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu odwiedzili przedstawiciele Stowarzyszenia Byłych Mieszkańców Powiatu Piskiego na czele z przewodniczącym dr Manfredem Solenskim. Wśród niemieckich gości nie zabrakło Dietricha Peylo autora albumu "ARYS/OSTPREUBEN". W spotkaniu uczestniczyli Burmistrz Orzysza Zbigniew Włodkowski, przedstawiciele Stowarzyszenia „Roś” oraz Stowarzyszenia Gruss aus Arys.

W 2016 roku przy współpracy z Muzeum Niepodległości w Warszawie ukazała się pierwsza publikacja Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu p.t. ORZYSZ 1920. Oddziały polskie i sowieckie internowane w Niemczech w trakcie wojny polsko-sowieckiej, której autorem jest dr Tomasz Wyźlic. Jej prezentacja odbyła się 20 sierpnia b.r. podczas niezwyklej, żywej lekcji historii- rekonstrukcji. Inscenizacja historyczna wydarzeń z 1920 roku zrealizowana przez Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu przy wsparciu finansowym Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyciągnęła dużą widownię pokazując, jak dużym zainteresowaniem cieszą się tematy związane z historią naszego miasta.

Dzięki życzliwości oraz staraniom Dowódcy Ośrodka Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych Orzysz w Bemowie Piskim ppłk dypl. Jarosława Wyszeckiego na dziedzińcu muzeum stanął czołg T-34 oraz armata ppanc.76 mm wz.42.

Staramy się wychodzić z ciekawą ofertą edukacyjno-kulturalną organizując różnego rodzaju warsztaty, lekcje muzealne. Wśród dotychczas zrealizowanych zajęć możemy wymienić: gry, zabawy interaktywne i lekcje historii zorganizowane podczas ferii zimowych oraz warsztaty p.t. "Czy wojak musi mieć wąsy?", podczas których młodzież Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Orzyszu po wysłuchaniu prelekcji dr Jerzego Marka Łapo na temat historii nowożytnego umundurowania oraz mód panujących w wojsku w różnych okresach, wykonywała maski żołnierzy z różnych okresów historycznych pod kierunkiem Ewy Kurzeli, zajęcia p.n. „Jadą huzary” poprowadzone przez dr Łapo połączone z warsztatami plastycznymi pod kierunkiem Pani Justyny Góreckiej z Ublika. Młodzież uczyła się w ich trakcie malowania tradycyjnych mazurskich kafli, które mogliśmy później podziwiać w galerii prac. Dzięki wsparciu finansowemu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego we współpracy Stowarzyszenia Kultury Nieestradowej im. Michała Kajki w Ogródku, Muzeum Michała Kajki w Ogródku oraz Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu także zrealizowany został Konkurs literacki na Fraszkę. Na bieżąco prowadzimy „żywe lekcje historii” zapraszając do nas dzieci i młodzież szkolną. Bardzo cieszymy się, że działalność edukacyjna naszego Muzeum zaczyna być zauważana i doceniana. Wizyty przedszkolaków oraz dzieci i młodzieży szkolnej są również lekcją dla nas- obserwujemy jak maluch widzi przeszłość, z jaką ciekawością zbiera informacje i chłonie historię. Uważamy, że czas spędzony na poznawaniu historii naszej Małej Ojczyzny, dziedzictwa kulturowego Mazur, Ziemi

Orzyskiej, któremu towarzyszy rozmowa, zabawa czy warsztaty pozostanie w pamięci maluchów na długie lata.

Dzięki wsparciu finansowemu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz współpracy z naukowcami z Muzeum Archeologicznego w Warszawie, Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu pozyskało nowy obiekt muzealny, dioramę historyczno-dydaktyczną wykonaną w skali 1:35, przedstawiającą wczesnożelazną osadę nawodną, odkrytą w jeziorze Orzysz w 1866 roku.

Kalendarz wydarzeń na rok 2017

1 marca 2017- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych- uroczystości pod pomnikiem 1920, wystawa „Żołnierze wyklęci. Pamiętamy” wraz z wystąpieniem Pawła Kalisza z IPN Oddział Białystok

18 marca- Misje zagraniczne wojsk specjalnych, Centrum Weterana w Warszawie, wystawa, spotkania i rozmowy z weteranami, pokaz sprzętu strzeleckiego grupy rekonstrukcyjnej jednostki z Lublińca

Przełom marca i kwietnia- organizacja konkursu plastycznego „Mój Orzysz”

7-28 kwietnia - Wasze eksponaty- wystawa eksponatów ofiarowanych przez mieszkańców, wręczenie nagród w konkursie plastycznym „Mój Orzysz”, wystawa prac konkursowych

21-22 kwietnia- Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków -dwudniowy pieszy rajd śladami mogił wojennych na terenie Gminy Orzysz, w tym: gra terenowa, porządkowanie grobów

25 kwietnia- Spotkanie autorskie T. Wyżlic promocja książki + wystawa „Żołnierze internowani w Orzyszu w 1920r.” przygotowana przez muzeum

3 maja- Święto Konstytucji 3 Maja, otwarcie wystawy „Znaki Państwa Polskiego- Herb- Barwy- Hymn” wystawa czasowa Muzeum Niepodległości w Warszawie

13/14 maja- Poligonowa Noc Muzeów + II Giełda Hobbystów

10 czerwca- Rajd rowerowy „Śladami historii”

15 lipca- Bitwa Czołgów

1 sierpnia- Narodowy Dzień Pamięci Powstania Warszawskiego- uroczystości oraz wystawa

18 sierpnia- Garnizonowe Święto Wojska Polskiego

20 sierpnia- Inscenizacja historyczna „Orzysz 1920” w trakcie Pikniku Militarynego

1 września- 78 rocznica wybuchu II Wojny Światowej- uroczystości pod Pomnikiem 1920

23 października- 6 listopada- „Dziady” w Muzeum- Konferencja popularno-naukowa
„Zabytkowe cmentarze Ziemi Orzyskiej”, wystawa fotograficzna

11 listopada- Narodowe Święto Niepodległości – uroczystości pod Pomnikiem 1920

13 grudnia - Opowieści z życia wzięte- spotkanie z mieszkańcami Gminy Orzysz- opowieści o własnych przeżyciach na tle wydarzeń historycznych- Stan Wojenny w Polsce- Świątelnko Wolności.

Organizacja „Ferii w Muzeum”

W dniach 23-27 stycznia 2017 roku zorganizowaliśmy cykl zajęć pod zbiorczym tytułem „Ferie w Muzeum”. Dzieci, które odwiedziły nas w tym terminie poznały zasady zachowania się w muzeum, zwiedziły naszą ekspozycję stałą i tymczasową. Następnie zanurzyliśmy się w historii dawnej Ziemi Orzyskiej przenosząc się do czasów, kiedy odkryto osadę nawodną ukrytą w wodach Jeziorach Orzysz.

Oglądając makietę osady dzieci wysłuchały opowieści o okolicznościach odnalezienia tego unikatowego obiektu. Historia ta pozwoliła nam na płynne przejście do głównego tematu spotkania jakim była praca archeologa. Każdy uczestnik mógł też na chwilę zamienić się w poszukiwacza wydobywającego artefakty z piasku. Mamy nadzieję, że zorganizowane tego dnia zajęcia pozwolą uwrażliwić maluchy na wartość zabytków archeologicznych oraz na rozbudzenie w nich motywacji do rozwoju zainteresowań przeszłością najbliższej okolicy. Po tak dużej dawce informacji udaliśmy się do restauracji Oasis, aby nabrać sił do dalszych zajęć. Po przepysznej przerwie na posiłek wróciliśmy do muzeum, gdzie już czekali na nas niezwykle goście- saperzy. Podczas zajęć żołnierze 15 Mazurskiego Batalionu Saperów przekazali dzieciom informacje na temat zagrożeń, jakie mogą stanowić przedmioty, które możemy znaleźć w lasach, na polach czy w jeziorze. Uczestnicy muzealnych ferii mogli również z bliska zobaczyć sprzęt i wyposażenie Patrolu Rozminowania. Pomimo czasu, który upłynął od zakończenia działań wojennych w ziemi wciąż znajduje się bardzo duża ilość nadal niebezpiecznych znalezisk. Podczas zajęć z dziećmi saperzy wyjaśnili jak należy zachować się w przypadku znalezienia takiego przedmiotu. Zdobyta na pokazie wiedza niejednokrotnie może uratować czyjeś zdrowie a nawet życie. Dzieci uczestniczyły także w zajęciach na świeżym powietrzu, gdzie obejrzały sprzęt wykorzystywany podczas akcji saperskich oraz przeszły ścieżką sapera, na której każdy odkrył swój mały skarb. Wszyscy mali słuchacze otrzymali *Dyplom Małego Saperę*. 24 stycznia (wtorek) nasi Mali Odkrywczy pojechali do Bemowa Piskiego, gdzie odwiedzili Ośrodek Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych Orzysz. Tam zobaczyli, jak wygląda symulacja ćwiczeń poligonowych z wykorzystaniem trenażera Śnieżnik, zwiedzili Salę Tradycji a także zapoznali się ze sprzętem i charakterem pracy Wojskowej Straży Pożarnej i Żandarmerii Wojskowej. Środa 25 stycznia to warsztaty w *Klubie Małego Modelarza*. Pod kierunkiem pana Mariusza Wawierni uczestnicy zajęć wykonywali różnorodne modele sprzętu wojskowego. Modelarze mogli wybierać wśród helikopterów, czołgów i samolotów. Wszyscy z wypiekami na twarzy konstruowali swoje modele, ucząc się przy tym cierpliwości.

Dzień czwarty ferii (26 stycznia) to warsztaty kulturalno-plastyczne oraz poznawanie tajników pracy muzealnika. Dzieci rozmawiały na temat zabawek z czasów dzieciństwa ich dziadków, a następnie samodzielnie wykonywały lalki, misie, pluszaki- wszystko to, co podpowiadała im

wyobrażnia. Nasi Mali Odkrywcy spróbowali swoich sił jako muzealnicy, po krótkim instruktażu każdy stworzył dokumentację archiwizacyjną przedmiotu wykopanego podczas poniedziałkowych zajęć archeologicznych. Dzieci wykazały się dużą spostrzegawczością i ogromnym zasobem słownictwa opisując swoje skarby. Po zajęciach technicznych odwiedzili nas wyjątkowi goście. Panie Orzyszanki zaprezentowały dzieciom tradycyjne pieśni karnawałowe oraz opowiedziały jak w tradycji mazurskiej wyglądał ten właśnie okres roku. Po zajęciach zapoznających małych uczestników ferii z dziedzictwem naszych terenów nastąpiła część warsztatowa, podczas której dzieci wykonały elementy przebrań karnawałowych oraz udekorowały razem z nami „salę balową” na kolejny dzień. A piątek to było istne karnawałowe szaleństwo. Muzyka, taniec, śpiew i zabawy. Każdy wziął też udział w quizie podsumowującym nasz muzealny tydzień. Na zakończenie ferii zimowych w Muzeum każde dziecko otrzymało Certyfikat Młodego Muzealnika.

Projekty, dotacje

Muzeum stara się pozyskiwać środki zewnętrzne. W tym roku, na podstawie wniosku skierowanego do Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego otrzymaliśmy dotację celową w wysokości 30.000 zł. Kwota ta zostanie przeznaczona na:

1. Organizację plenerowego wydarzenia historycznego „Inscenizacja wjazdu żołnierzy internowanych do Orzysza (Arys) w 1920 roku, pokazanie przy udziale grup rekonstrukcyjnych wydarzeń 1920 roku, kiedy ówczesny Orzysz stał się świadkiem wojny polsko-bolszewickiej;
2. Poligonowa Noc Muzeum- wyjdziemy na zewnątrz, aby przybliżyć zwiedzającym żołnierskie, poligonowe życie, „pod dachem” namiotu, z kuchnią polową oraz anegdotami i wspomnieniami z ćwiczeń wojskowych;
3. „Dziady” w Muzeum- cykl, w ramach którego przewidujemy organizację listopadowej konferencji popularno-naukowej „Zabytkowe cmentarze Ziemi Orzyskiej”, wystawy fotograficznej o tym samym tytule oraz wydanie publikacji dotyczącej wspomnianej tematyki.

Złożyliśmy w tym roku również wniosek w organizowanym przez Lokalną Grupę Działania Mazurskie Morze naborze. Planowany projekt pt. **„Przyroda w wierzeniach dawnych plemion mazurskich”- stworzenie wystawy i folderu wraz z uroczystą inauguracją projektu**. Muzeum planuje realizację projektu, w ramach którego przewiduje: utworzenie wystawy „Przyroda w życiu dawnych plemion mazurskich” wraz z uroczystym jej otwarciem oraz wydaniem folderu informacyjnego o tym samym tytule. Realizacja niniejszego projektu ma na celu zaznajomienie społeczeństwa- lokalnej społeczności i turystów, z tematem pradziejów Mazur, w tym Ziemi Orzyskiej. Uroczyste otwarcie ekspozycji zostało zaplanowane na 23 września 2017 roku tj. na dzień równonocy jesiennej- czczonej jako święto plonów, święto Matki Ziemi. W wyniku realizacji operacji, poprzez stworzenie wyjątkowej wystawy mało znanego okresu z dziejów Mazur, w tym Ziemi Orzyskiej.

Cały czas monitorujemy ogłaszane konkursy i nabory wniosków, tak aby mieć możliwość aplikowania o dodatkowe środki na prowadzenie różnorodnych działań mających na celu

upowszechnianie kultury, historii i dziedzictwa kulturowego- oczywiście w granicach finansowych dla nas dostępnych (zapewnienie odpowiedniego wkładu własnego).

DYREKTOR
Muzeum Wojska, Wąskowodci i Ziemi Orzyckiej
w Orzyszu (w organizacji)
Beata Szymankiewicz